

Forelesninger i selskapsrett

3. avdeling, vår 2011

Pkt 1-3 i disposisjonen

Førsteamanuensis dr. juris Beate Sjøfjell

Det juridiske fakultet i Oslo

beate.sjafjell@jus.uio.no

ssrn.com/author=375947

Selskapsrettsfaget: To fag og fire faglærere

- 3. avdeling, obligatorisk fag, fagansvarlig lærer: [Mads Andenæs](#)
- 5. avdeling, valgfag, fagansvarlig lærer: [Beate Sjøfjell](#)
- I tillegg to andre faglærere på begge avdelinger: [Frederik Zimmer](#) og [Ola Mestad](#)

Tema for forelesningene i dag

- Presentere faget
- Opplegget for forelesningene i vår
- En introduksjon til
 - selskapers og selskapsrettens betydning
 - andre rettsområders betydning for selskapsretten, og
 - til rettskildene og litteraturen i faget

Selskapsrettsfaget: Introduksjon, fordypning og forskning?

- Mulighet for fordypning
- Rekrutteringsmuligheter
- Studiereform på gang – profiler

Selskapsrettsfaget: Et dynamisk forskningsmiljø og forskningsbasert undervisning

- Selskapsrettsgruppen
- Andre fagpersoner
- Publikasjoner
- Arrangementer
- Selskapsrettslisten

Foreleserne i vår

- Meg
- Stipendiat Tore Fjørtoft
- Professor Frederik Zimmer
- Professor Mads Andenæs

Selskaper og selskapsretten

- Hva er et selskap?
- Selskapers betydning
- Selskapsrettens område
- Selskapsretten og forholdet til andre rettsområder

EU/EØS-rettens betydning for vår selskapsrett

Viktig på to plan:

- EUs traktatrett
- EUs sekundærrett

EØS-avtalen som bindeledd

Traktatretten

- Fri bevegelse av varer, tjenester, mennesker og kapital og den frie etableringsrett
- Beskyttelse mot diskriminering
- Proporsjonalitetskravet
- Grunnleggende rettssikkerhetsgarantier
 - "legal certainty" - forutberegnelighet og forbudet mot tilbakevirkning

Sentrale selskapsrettsdommer

Fra [EU-domstolen](#):

- Kommisjonen v. Frankrike, sak 270/83
- Segers, sak 79/85
- Daily Mail, sak 81/87
- Centros, sak C-212/97
- Überseering, sak C-208/00
- Inspire Art, sak C-167/01
- Cartesio, sak C-210/06

- [Sak C-81/09, Idryma Typou](#)

- Golden Shares-sakene, derunder [Sag C-543/08, Europa-Kommissionen mod Den Portugisiske Republik](#)

Fra [EFTA-domstolen](#):

- Mye mindre praksis
- Et eksempel er:
 - **Sak E-1/10, Periscopus AS og Oslo Børs AS og Erik Must AS**, dom avsagt 10. desember 2010 vedrørende tolkningen av artikkel 5 nr. 4 i takeoverdirektivet

Sentral sekundærrett: Første selskapsdirektiv

- Som det het frem til *21. oktober 2009*: Første Rådskonferansen av 9. mars 1968 om samordning av de garantier som kreves (...) av selskaper (...) for å verne selskapsdeltakeres og tredjemanns interesser, med det formål å gjøre garantiene likeverdige, også kalt **publisitetsdirektivet**, som nå er erstattet av (konsolidert ved) Europaparlaments- og rådskonferansen 2009/101/EF av 16. september 2009 (...), innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr 56/2010

Sentral sekundærrett: Andre selskapsdirektiv

Annet rådsdirektiv 77/91/EØF av 13. desember 1976 om samordning av de garantier som kreves i (...) av selskaper (...) når det gjelder stiftelsen av åpne aksjeselskaper og sikring og endring av deres kapital, med det formål å gjøre slike garantier likeverdige, kalles også **kapitaldirektivet**, gjeldende for Norge fra og med EØS-avtalen, endret senest ved Europaparlamentets- og rådskriv 2006/68/EF, innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning 95/2007.

Sentral sekundærrett: Tredje selskapsdirektiv

Tredje rådsdirektiv 78/855/EØF av 9. oktober 1978 med hjemmel i traktatens artikkel 54 paragraf 3 bokstav g) om fusjon av åpne aksjeselskaper, kalles også **fusjonsdirektivet**, gjeldende for Norge fra og med EØS-avtalens ikrafttredelse, endret bl.a. ved Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/109/EF når det gjelder krav til rapportering og dokumentasjon i forbindelse med sammenslåinger og delinger av selskaper, innlemmet i EØS-avtalen jf. EØS-komiteens beslutning 37/2010.

Sentral sekundærrett: Sjette selskapsdirektiv

Sjette rådsdirektiv 82/891/EØF av 17. desember 1982 med hjemmel i traktatens artikkel 54 paragraf 3 bokstav g) om deling av åpne aksjeselskaper, kalles også **fisjonsdirektivet**, gjeldende for Norge fra og med EØS-avtalens ikrafttredelse, endret bl.a. ved Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/109/EF når det gjelder krav til rapportering og dokumentasjon i forbindelse med sammenslåinger og delinger av selskaper, innlemmet i EØS-avtalen jf. EØS-komiteens beslutning 37/2010.

Sentral sekundærrett: Elleve selskapsdirektiv

- Elleve rådsdirektiv 89/666/EØF av 21. desember 1989 om offentlighet angående filialer opprettet i en medlemsstat av visse former for selskaper som er underlagt en annen medlemsstats lovgivning, kalles også **filialdirektivet**, gjeldende for Norge fra og med EØS-avtalens ikrafttredelse.

Sentral sekundærrett: Tolvte selskapsdirektiv

Tolvte selskapsdirektiv, slik det het til *21. oktober 2009*: [Tolvte rådsdirektiv 89/667/EØF](#) av 21. desember 1989 om private enpersonsaksjeselskaper (altså muligheten for å ha aksjeselskaper med kun én aksjonær), gjeldende for Norge fra og med EØS-avtalen, erstattet av (kodifisert ved) [Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/102/EF](#) om enkeltpersonselskaper med begrenset ansvar, innlemmet i EØS-avtalen jf [EØS-komiteens beslutning 56/2010](#).

Sentral sekundærrett: SE-forordningen og -direktivet

- **SE-forordningen:**

Rådsforordning 2157/2001/EF av 8. oktober 2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE)), innlemmet i EØS-avtalen jf. [EØS-komiteens publiserte beslutning nr. 93/2002.](#)

Sentral sekundærrett: SE-forordningen og -direktivet

SE-direktivet:

Rådskonklusjon 2001/86/EF av 8. oktober 2001 om utfylling av vedtektene for det europeiske selskap med hensyn til arbeidstakernes innflytelse, innlemmet i EØS-avtalen jf. EØS-komiteens beslutning nr. 89/2002 av 25. juni 2002.

Sentral sekundærrett: Takeoverdirektivet

- [Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/25/EF](#) av 21. april 2004 om overtakelsestilbud, innlemmet i EØS-avtalen jf. [EØS-komiteens publiserte beslutning nr. 70/2005](#)
- Analysert i [Towards a Sustainable European Company Law. A Normative Analysis of the Objectives of EU Law, with the Takeover Directive as a Test Case](#)

Sentral sekundærrett: Direktivet om grenseoverskridende fusjoner

- [Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/56/EF](#) av 26. oktober 2005 om fusjoner over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar), innlemmet i EØS-avtalen, jf i EØS-komiteens beslutning 127/2006, se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 60 av 30.11.2006, s. 43.

Sentral sekundærrett: Aksjonærrettighetsdirektivet

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/36/EF om aksjonærers utøvelse av stemmeretten i selskaper som er registrert i en medlemsstat og hvis aksjer omsettes i et regulert marked og om endring av direktiv 2004/109/EF, innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning 59/2008.

Sentral sekundærrett(?): Kommisjonsanbefalinger

- Kommisjonsrekommendasjon 2004/913/EF av 14. desember 2004 om å fremme en egnet ordning for godtgjøring til medlemmer av ledelsen i børsnoterte selskaper, innlemmet i EØS-avtalen jf. [EØS-komiteens publiserte beslutning nr. 157/2005.](#)
- Kommisjonsrekommendasjon 2005/162/EF av 15. februar 2005 om rollen til styremedlemmer uten ledelsesansvar og medlemmer av tilsynsorganet i børsnoterte selskaper og om styrets eller tilsynsorganets komiteer, innlemmet i EØS-avtalen, jf. [EØS-komiteens publiserte beslutning nr. 157/2005.](#)

Sekundærrett: Nettsider

EUs egne sider:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/official/index_en.htm#directives

Fantastisk privat initiativ:

<http://europalov.no/>

Vår egen, solide nettside: Lovdatas Celex-base

<http://lovdata.no/>

EU-rettens rettslige betydningen

- Sekundærlovgivning må tolkes i lys av traktatretten
- Norsk implementeringslov og -praksis må tolkes i lys av sekundærrett og traktatretten
- Norsk lov og praksis må generelt måles opp mot relevant sekundærrett
- Norsk lov og praksis må generelt måles opp mot traktatretten: Traktatreglene og grunnleggende prinsipper på traktatnivå

Regulering av ansvarlig selskap

- **Lovgivning**
 - **Lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven)**
- **Forarbeider**
 - **NOU 1980:19 Lov om selskaper m.v.**
 - **Ot.prp.nr. 47 (1984 -85)**

Regulering av aksjeselskaper

Lovgivning:

- Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper
- Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper

Lovendringer:

- En rekke endringer de siste årene
- Lovreform på trappene
 - Se:

http://www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Rapporter/Forenkling_av_aksjeloven_web.pdf

Regulering av aksjeselskaper: forarbeider

- **NOU 1992:29 Lov om aksjeselskaper**
- Ot.prp.nr.36 (1993-94) Om lov om aksjeselskaper
- Innst.O.Nr. 45 (1994-95) Innstilling frå justiskomiteen om lov om aksjeselskap
- Ot.prp.nr.4 (1995-96) Om lov om endringer i lov 4.juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper (EØS- tilpasning)
- Innst.O.Nr. 23 (1995-96)
- **NOU 1996:3 Ny aksjelovgivning**
- Ot.prp.nr.23 (1996-97) Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)
- Innst.O. Nr. 80 (1996-97) Innstilling fra Justiskomiteen om lov om...
- Ot.prp.nr. 55 (2005-2006) Om lov om endringer i aksjelovgivningen mv.
- Innst. O. nr. 12 (2006-2007)

Reguleringen av aksjeselskaper: Rettspraksis og lovavd.-uttalelser

Sentrale dommer: Fortløpende i forelesningsserien, se også lovdata.no

Lovavdelingens uttalelser: Se lovdata.no

Reguleringen av aksjeselskaper: Spesielt om allmennaksjeselskapet

- Noen andre regler
- Noen andre hensyn
- Mer relevant EU-sekundærrett

- Børsnoterte selskaper:
 - Finansmarkedsretten
 - Corporate governance

Reguleringen av aksjeselskaper: Finansmarkedsretten

- Børsloven nr. 74/2007
- Børsforskriften, forskrift 29. juni 2007
- Verdipapirhandeloven nr. 75/2007
- Verdipapirforskriften, forskrift 29. juni 2007
- Tolkingsspraksis fra børsen og [børsklagenemnden](#)
- [Finanstilsynet har overtatt prospektkontrollen](#)

Regulering av aksjeselskaper: Finansmarkedsrettsnettsider

- www.oslobors.no
 - <http://www.oslobors.no/Oslo-Boers/Regelverk/Lover>
 - <http://www.oslobors.no/Oslo-Boers/Regelverk/Regler-for-utstedere>
- www.finanstilsynet.no

Regulering av aksjeselskaper: Corporate Governance

Corporate governance:

- organiseringen av ledelsen av selskapet,
 - retningslinjene for styring av selskapet og
 - forholdet mellom aksjonærene og styret og daglig leder
-
- Corporate governance-debatt
 - (Debatt om selskapers samfunnsansvar)

Regulering av aksjeselskaper: Corporate Governance

Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse

- Selskapskapital og utbytte
- Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående; fri omsettelighet
- Generalforsamlingen; valgkomite; bedriftsforsamling og styre
- Styrets arbeid, godtgjørelse til styret
- Risikostyring og intern kontroll; revisor
- Godtgjørelse til ledende ansatte
- Informasjon og kommunikasjon
- Selskapsovertakelse

Regulering av aksjeselskaper: Corporate Governance

Laget av Norsk Utvalg for Eierstyring og
Selskapsledelse (NUES):

- Aksjonærforeningen i Norge
- Den norske Revisorforening
- Eierforum*)
- Finansnæringens Hovedorganisasjon**)
- Norske Finansanalytikerers Forening
- Norske Pensjonskassers Forening
- Næringslivets Hovedorganisasjon
- Oslo Børs
- Verdipapirfondenes forening

Regulering av aksjeselskaper: CG-anbefalingens rettskildestatus

- Comply or explain
- Sanksjoner: Fra offentlig kritikk til strykning
- Semioffisiell status:
 - Børsloven
 - Børsforskriften
 - Børsens løpende forpliktelser
 - Corporate governance-anbefalingen
 - Nå også regnskapslovens krav
 - Legitimitetsproblem?

Selskapsrettslitteratur: Innføring og fordypning

- ❑ Geir Woxholth, Selskapsrett, 3. utg. 2010
- ❑ Mads Henry Andenæs, Selskapsrett, 2007

- ❑ Mads Henry Andenæs, Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, 2. utg., Oslo 2006
- ❑ Magnus Aarbakke m.fl, Kommentارutgaven til aksjeloven og allmennaksjeloven, 2. utg. 2004
- ❑ Asle Aarbakke og Magnus Aarbakke, Ansvarlige selskaper og indre selskaper, 7. utgave, 2010

Selskapsrettslitteratur: Mer fordypning

- Mads Andenæs: [EU Company Law and the Company Laws of Europe](#) (2008) 6 International and Comparative Corporate Law Journal s. 7-39.
- Giuditta Cordero Moss: *Norsk internasjonal selskapsrett: noen bemerkninger i lys av europeisk rett*, Festskrift til Mads H. Andenæs, 2010
- Hedvig B. Reiersen og Beate Sjøfjell: *NUF-kaoset i norsk rett: Et bidrag til oppklaring* Tidsskrift for Rettsvitenskap 3/2010 s. 423-463
- De to siste kan lastes ned fra [publikasjonsoversikten](#)

Selskapsrettslitteratur: Flere fordypningsmuligheter

- Nettsidene til Nordisk selskapsrettsnettverk:
www.nordiccln.org
 - Nordisk tidsskrift for Selskabsret
 - Ny [SSRN](#)-serie: Nordic and European Company Law Working Paper Series
- Selskapsrettsgruppens [publikasjonsoversikt](#)
- Selskapsrettsgruppens [SelskapsrettsNytt](#)